

EUROPEISKA CENTRALBANKEN

MOT ETT GEMENSAMT EUROBETALNINGSMRÅDE

FEBRUARI 2006

BCE ECB EZB EKT EKP

**MÅL OCH
TIDSFRISTER**

4:e LÄGESRAPPORTEN

EUROPEISKA CENTRALBANKEN

**MOT ETT GEMENSAMT
EUROBETALNINGSOMRÅDE**

MÅL OCH TIDSFRISTER

4:e LÄGESRAPPORTEN

FEBRUARI 2006

Alla ECB
publikationer
under 2006
kommer
att ha ett
motiv från
5-eurosedeln.

© Europeiska centralbanken, 2006

Adress:

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main, Tyskland

Postadress:

Postfach 160319
60066 Frankfurt am Main, Tyskland

Tfn

+496913440

Internet:

<http://www.ecb.int>

Fax:

+496913446000

Telex

411144ecbd

Alla rättigheter förbehålls. Återgivning för undervisning och icke-kommersiella syften är tillåten under förutsättning att källan anges.

Februari 2006.

ISSN 1725-650X (online version)

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	4	2 SPECIFIKA MÅL FÖR SEPA-INSTRUMENT, INFRASTRUKTUR OCH STANDARDER SAMT VILKA FRAMSTEG SOM GJORTS FÖR ATT UPPFYLLA DEM	13
INLEDNING	7		
I SEPA: ALLMÄNNA MÅL OCH ARBETSMETODER	8		
1.1 Allmänna mål för SEPA	8	2.1 Kontoöverföringar	13
1.1.1 SEPA kommer att avlägsna nationella hinder	8	2.2 Autogiro	14
1.1.2 SEPA kommer att inriktas på euroområdet	8	2.3 Kortbetalningar	15
1.1.3 SEPA kommer att vara framtidsinriktat	8	2.4 Kontanter, checkar och andra instrument för massbetalningar som inte omfattas av SEPA	18
1.1.4 SEPA kommer att vara användarvänligt	8	2.5 Infrastrukturer för clearing och avveckling av massbetalningar	18
1.1.5 SEPA kommer att behöva en kommunikationsstrategi	9	2.6 Standarder	20
1.1.6 SEPA kommer också att vara till nytta för bankerna	9	BILAGA	
1.1.7 Tidsramen för SEPA-processen ligger fast	10	Lista över förkortningar	22
1.1.8 SEPA-målen skall fokusera på upprättande av gemensamma standarder och procedurer	10		
1.2 Arbetsmetoder	11		
1.2.1 Övergången till SEPA måste drivas som ett projekt	11		
1.2.2 Användarna måste bli involverade	12		
1.2.3 Offentliga myndigheter uppmanas föregå med gott exempel	12		
1.2.4 Nationell migration mot SEPA måste vara välorganiserad	12		

SAMMANFATTNING

Eurosystemet har en vision för ett gemensamt eurobetalningsområde (SEPA), ett euroområde där alla betalningar är inhemska och där alltså den nuvarande skillnaden mellan nationella och gränsöverskridande betalningar inte längre existerar. Det betyder att SEPA-projektet inte bara är inriktat på att förbättra effektiviteten på gränsöverskridande betalningar. Projektets syfte är också att utveckla gemensamma instrument, standarder, procedurer och infrastrukturer vilket ger betydande stordriftsfördelar. Inom ramen för SEPA kommer kunderna att kunna göra betalningar i hela euroområdet lika effektivt och säkert som på nationell nivå idag. Om de så önskar kan de göra det från ett enda betalningskonto och med ett enda betalningskort.

SEPA är den naturliga fortsättningen på införandet av euron. Fokus ligger därmed på euroområdet. Det kommer dock även att bidra till att förbättra den gemensamma marknaden och att uppfylla målen i Lissabonagendan. SEPA kommer bara att accepteras av användarna och kan bara bli verklighet om det är framtidsinriktat, inriktas på hur moderna betalningssystem kommer att se ut i slutet av decenniet och om det utnyttjar de nya möjligheter som utvecklingen inom informationstekniken erbjuder.

Det är viktigt att de som tillhandahåller SEPA-tjänster tar hänsyn till behoven hos olika användargrupper. Eftersom SEPA kommer att kräva förändringar i kundernas vanor kommer det att bli nödvändigt att hitta lösningar som är så enkla, kostnadseffektiva och användarvänliga som möjligt för bankernas kunder. Ur den aspekten är det mycket viktigt att representanter för SEPA-användarna, bolag, små- och medelstora företag, medborgare samt myndigheter, är involverade i projektet. Dessutom kommer en lämplig kommunikationsstrategi att behövas och en sådan bör tas fram redan i det här skedet.

År 2002 aviserade den europeiska banksektorn att SEPA skulle vara slutfört i slutet av 2010.

År 2004 föreslog Eurosystemet att konsumenterna skulle erbjudas möjligheten att använda paneuropeiska instrument redan i januari 2008. Eurosystemet ser ingen anledning att ändra denna tidsfrist men anser att de resultat som förväntas till dessa tidpunkter bör definieras tydligare.

SEPA är ett viktigt europeiskt mål som vad gäller ambitioner, storlek och komplexitet är jämförbart med övergången till eurosedlar och euromynt. Det betyder att det måste drivas som ett projekt och kan bara lyckas om samtliga inblandade parter arbetar tillsammans för att uppnå målen och följer samma projektplan med överenskomna milstolpar.

Det är upp till de offentliga myndigheterna, Eurosystemet och Europeiska kommissionen att klargöra slutmålen för SEPA efter att noga ha beaktat samtliga parter förväntningar. Detta är det viktigaste målet med den här rapporten som har skrivits efter omfattande samråd med alla aktörer, både banker och användare, på nationell och europeisk nivå. Med tanke på SEPA:s politiska karaktär är det också mycket viktigt att offentliga myndigheter föregår med gott exempel och är bland de första att använda sig av SEPA.

Bankväsendet har påtagit sig ansvaret för att leverera SEPA-produkter, framför allt vad gäller specifikationerna för de nya betalningsinstrumenten. Det är därför upp till dem att utveckla och upprätthålla genomförbara och lönsamma affärsmodeller som är förenliga med SEPA. Stordriftsfördelar, ökad konkurrens och effektivitet kommer i själva verket inte bara att påverka bankernas intäkter utan även deras kostnader.

Målen för SEPA och dess slutprodukter måste definieras på euroområdesnivå medan migrationen till SEPA främst kommer att organiseras på nationell nivå eftersom utgångspunkterna är olika. De nationella centralbankerna kommer att bidra till att underlätta den processen.

SEPA-INSTRUMENT

I slutet av SEPA-processen förväntas alla *kontoöverföringar* i euroområdet göras i enlighet med ett gemensamt europeiskt girerings-system. Utöver detta system, som i dagsläget definieras av EPC (European Payments Council), förväntar sig Eurosystemet att en standard för prioriterade betalningar (samma dag) kommer att tas fram. Båda dessa betalningsinstrument skall möjliggöra inkorporering av strukturerad kundinformation för att underlätta e-fakturering och automatisk kontoavstämning. Eurosystemets experter räknar med att dessa standarder, som definierats av EPC, skall vara tillgängliga för kunder den 1 januari 2008, parallellt med redan existerande nationella betalningsrutiner. I slutet av 2010 räknar Eurosystemets experter med att offentliga myndigheter, företag och till viss del även allmänheten enbart kommer att använda sig av SEPA-överföringar.

Slutmålet för autogiro är att samtliga *autogiro*-transaktioner i euroområdet hanteras i enlighet med SEPA:s autogirossystem, definierat av EPC. Detta system kommer dock att behöva kompletteras med ytterligare valmöjligheter för att tillhandahålla passande lösningar för olika kundbehov (t.ex. transaktioner mellan företag s.k. business-to-business). Man räknar med att SEPA:s bassystem för autogiro kommer att vara helt operationellt den 1 januari 2008. Datum för genomförande av övergången från befintliga nationella autogiro till SEPA-systemet bör hanteras i de nationella migrationsplanerna. Riskerna med en eventuell samexistens med nationella autogirossystem vid sidan av SEPA-systemet efter 2010 bör undersökas av EPC.

Syftet med SEPA för kort är att utvidga begreppet inhemska tjänster från nuvarande nationell nivå till euroområdesnivå. *Slutmålet* för SEPA-projektet på det här området är följaktligen att underlätta utvecklingen av instrumentet, sett både ur ett utbuds- (banker) och ur ett efterfrågeperspektiv (kortinnehavare, affärsidkare) i hela euroområdet, utan att det inom

SEPA görs någon åtskillnad mellan nationella och gränsöverskridande betalningar. Med dagens nationella debetkort kan kortinnehavare betala i hela landet utan geografiska begränsningar. Med framtida inhemska kort bör kortinnehavare kunna betala i hela euroområdet. Till följd av detta måste nationella kortsystem hitta ett sätt att utvidga sina nätverk för acceptans så att de gäller hela euroområdet. Varje kortinnehavare bör kunna använda sitt kort vid vilken uttagsautomat eller vilket försäljningsställe som helst (så länge banken eller affärsidkaren accepterar den typen av kort) till en överkomlig kostnad och utan åtskillnad beroende på i vilket land kortet är utställt. En affärsidkare skall ha rätt att välja att göra affärer med vilken inlösande bank som helst i vilket land som helst inom euroområdet. Om ett kortsystem inför en mellanbanksersättning bör det inte göras någon skillnad i avgift på grund av geografiska faktorer.

I september 2005 presenterade EPC regelheten för SEPA:s system för kontoöverföringar och för autogiro. Dessa utgör viktiga milstolpar på vägen mot det gemensamma eurobetalningsområdet. Eurosystemet uppskattar allt engagemang och arbete som EPC och dess arbetsgrupper lagt ned och har förståelse för svårigheterna att komma fram till en gemensam överenskommelse i dessa komplexa frågor, inte minst beroende på olika nationell praxis. Eurosystemet uppmuntrar emellertid EPC att komplettera detta arbete genom att definiera det fåtal ytterligare valmöjligheter som beskrivits ovan i syfte att lättare låta europeiska användare hitta instrument som motsvarar deras behov och förväntningar.

EPC godkände även ramverket för SEPA-kort, som är en annan viktig milstolpe i arbetet med att färdigställa SEPA. Eurosystemet konstaterar emellertid att det i rapporten lämnas utrymme för olika tolkningar och att vissa frågor behandlas alltför generell. Ett klargörande av dessa frågor vore därför önskvärt.

SEPA:s INFRASTRUKTURER OCH STANDARDER

Den nuvarande infrastrukturen för hantering av massbetalningar har utformats för att tjäna självständiga nationella betalningssystem. I och med SEPA kommer en avsevärd konsolidering att behövas för att möjliggöra för banker och kunder att dra nytta av stordriftsfördelarna. Eurosystemet håller med om att denna process bör drivas av marknaden och att den kanske inte kommer att vara avslutad i slutet av 2010. Däremot förväntas infrastrukturen för betalningar i euroområdet då vara helt *driftskompatibel*. Eurosystemet förväntar sig att all då existerande infrastruktur kommer att hantera både gamla nationella instrument och nya SEPA-instrument nationellt från den 1 januari 2008. Detta betyder att de måste kunna hantera både nationella betalningar via paneuropeiska instrument eller kortsystem och nationella instrument parallellt i respektive land.

För att säkerställa effektiva betalningar i SEPA är det viktigt att besluta om vilka *standarder* som gäller för bank-till-kund samt kund-till-bank så att nivån på den automatiserade hanteringen, STP (Straight-through-processing), maximeras. Det behövs även gemensamma säkerhetsstandarder för betalningstransaktioner. Vad gäller driftskompatibilitet för kortsystem och infrastrukturer uppmanar Eurosystemet EPC att påbörja det tekniska arbetet så snart som möjligt.

E-fakturerering med användande av infrastrukturen för betalningar är ett nytt slags tjänst med mycket stor potential. Eurosystemet uppmanar därför banksektorn att utreda den här frågan mer ingående och att komma med ett förslag till hur en sådan tjänst skulle kunna utvecklas och hur standarderna skulle kunna samordnas på europeisk nivå och i förhållande till SEPA-processen.

INLEDNING

Efter införandet av eurosedlar och euromynt den 1 januari 2002 har medborgarna i euroområdet haft möjlighet att göra kontantbetalningar i den gemensamma valutan i och mellan samtliga tolv länder i euroområdet lika lätt som tidigare i nationell valuta. Vad som nu är realitet vad gäller kontantbetalningar är fortfarande en vision vad gäller kontantlösa betalningar. Den gemensamma valutan för de tolv euroländerna kommer inte att vara fullständigt införd förrän det *gemensamma eurobetalningsområdet (SEPA) har förverkligats, dvs. när enskilda medborgare och företag kan göra kontantlösa betalningar inom hela euroområdet från ett enda betalningskonto någonstans i euroområdet med hjälp av en enda uppsättning betalningsinstrument lika lätt och säkert som de i dagsläget gör betalningar på nationell nivå.* SEPA är ett gemensamt mål för bankväsendet, användargrupper och myndigheter. Det finns dock fortfarande olika uppfattningar om hur och när detta mål kan uppnås och trots uppmuntrande framsteg i det förberedande arbetet verkar förverkligandet av SEPA ännu vara långt borta. Det har fortfarande inte skett någon samordning av kontantlösa massbetalningar vilka fortfarande huvudsakligen är baserade på nationella system samtidigt som infrastrukturerna för clearing och avveckling av nationella massbetalningar fortfarande är uppdelade per land.

Sedan publiceringen av den tredje lägesrapporten om SEPA i december 2004 har Eurosystemet, för att uppfylla sin uppgift att främja väl fungerande betalningssystem, aktivt följt EPC:s (European Payments Council) arbete. EPC är det viktigaste samordnande och beslutsfattande organet för den europeiska banksektorn i betalningsfrågor. Eurosystemet har även organiserat möten med högt uppsatta företrädare för bankerna för att skapa enighet om SEPA:s mål och för att få till stånd ett större engagemang från bankväsendets sida för att utveckla SEPA. Vidare har diskussionsfora upprättats för representanter för konsumentgrupper, affärsidkare, små och medelstora företag

och finanschefer i syfte att klargöra vilka tjänster som dessa användare förväntar sig av SEPA. Även om vissa förväntningar ibland går utöver vad SEPA kan erbjuda och det kanske finns olika uppfattningar bland olika användargrupper anser Eurosystem sig nu ha en bättre bild av användarnas förväntningar i allmänhet vilka återspeglas i den här rapporten.

I det första avsnittet i rapporten anges de allmänna målen för SEPA-projektet och de arbetsmetoder som skall användas för att göra projektet framgångsrikt. I det andra avsnittet definieras de specifika målen för 2008 och 2010 för enskilda SEPA-instrument, infrastruktur och standarder och en utvärdering görs av vilka framsteg som gjorts för att nå dessa mål.

I. SEPA – ALLMÄNNA MÅL OCH ARBETSMETODER

I.1 ALLMÄNNA MÅL FÖR SEPA

I.1.1 SEPA KOMMER ATT AVLÄGSNA NATIONELLA HINDER

SEPA kommer att innebära att kunderna kan göra betalningar i hela euroområdet lika effektivt och säkert som på nationell nivå idag. Det innebär i princip att kunder i euroområdet i slutet av processen kommer att ha möjlighet att använda sig av ett enda betalkonto och en uppsättning standardiserade betalningsinstrument. När SEPA-projektet är avslutat kommer alla betalningar inom euroområdet att vara inhemska och den skillnad som råder i dagsläget mellan nationella och gränsöverskridande betalningar kommer inte längre att finnas.

I praktiken betyder det att SEPA inte är bara ett projekt inriktat på att göra gränsöverskridande betalningar mer effektiva. Projektet är mer ambitiöst än så och omfattar hela euroområdets betalningsindustri. Det är helt klart att en lösning måste hittas för gränsöverskridande betalningar, något som i dag kan vara omständligt för kunderna eftersom de flesta nationella betalningsinstrument inte kan användas för gränsöverskridande betalningar. Med SEPA, som det är definierat i den här rapporten, kommer situationen att förbättras. Dessutom kommer nationella betalningsinstrument att standardiseras på europeisk nivå, vilket kommer att leda till omfattande stordriftsfördelar. Sådana stordriftsfördelar bör komma samtliga inblandade tillgodo (inkl. banker och alla användarkategorier) och den europeiska ekonomin i stort.

I.1.2 SEPA KOMMER ATT INRIKTAS PÅ EUROOMRÅDET

SEPA är både ett politiskt och ekonomiskt mål som är knutet till eurons införande. Utan den gemensamma valutan skulle drivkraften bakom SEPA vara mycket svagare. Det framgår av den mycket begränsade framgången med att rationalisera europeiska betalningssystem på 1990-talet. Om man skulle försöka inkorporera

alltför många länder och valutor skulle SEPA-projektet bli ännu svårare att genomföra och rättfärdiga och risken att misslyckas skulle vara större. SEPA är därför först och främst inriktat på euroområdet.

SEPA skulle emellertid även kunna bidra till att förbättra den gemensamma marknaden, vilket är ett av EU:s mål. Dessutom väntas ett antal av de nya EU-länderna gå med i Ekonomiska och monetära unionen under de närmaste åren. Därför måste en noggrann avvägning göras mellan vad som är absolut nödvändigt för att upprätta SEPA för euroområdet och behovet av öppenhet för resten av EU.

I.1.3 SEPA KOMMER ATT VARA FRAMTIDSINRIKTAT

De stora fördelarna med SEPA, vilka beskrivs i den tredje lägesrapporten, kommer bara att kunna slå igenom om projektet är framtidsinriktat. Det är skälet till varför SEPA inte har inskränkts till att vara bara en översättning av befintliga nationella procedurer, infrastrukturer och standarder till europeiska dito. SEPA är istället inriktat på hur betalningssystem bör vara utformade i slutet av decenniet och stor vikt har lagts vid de nya möjligheter som informationstekniska framsteg ger. Detta tvingar i sin tur europeiska aktörer att ifrågasätta vad de tidigare tagit för givet. SEPA ger i det sammanhanget ett väsentligt bidrag till Lissabonagen- dan, där det bl.a. strävas efter att främja den Europeiska ekonomins konkurrenskraft och dynamik. Redan nu har europeiska betalningssystem ofta en ledande ställning i världen vad gäller automatisering. Denna konkurrensför- del måste bevaras och innovativa lösningar måste hittas för att möta tekniska utmaningar på det europeiska betalningsområdet.

I.1.4 SEPA KOMMER ATT VARA ANVÄNDARVÄNLIGT

SEPA får inte bli ett projekt bara för europa- visionärer och IT-expertter. Projektet skall be- akta behov både hos de som använder sig av elektroniska betalningar och de som använder pappersbaserade produkter. SEPA kommer att medföra ändrade betalningsrutiner för enskil-

da användare, även för dem som är emot förändringar. I vissa fall kan det t.o.m. komma att leda till ökat besvär. Det är t.ex. svårare att komma ihåg IBAN (International Bank Account Numbers) än nationella kontonummer eftersom IBAN är längre. De ansvariga, enskilda och institutioner, som arbetar med SEPA måste därför hitta lösningar som är så kostnadseffektiva och användarvänliga som möjligt för bankernas kunder och särskilt för massbetalningsmarknaden. Bankerna och deras kunder bör inte tvingas till teknisk utveckling. Följden kan i så fall bli att SEPA misslyckas p.g.a. negativa reaktioner hos allmänheten. Den största utmaningen för bankväsendet är att göra de nya SEPA-instrumenten tillräckligt attraktiva för de olika användargrupperna såsom offentliga myndigheter, bolag, små- och medelstora företag, affärsidkare och medborgare. SEPA skall ge konkreta fördelar och inte bara vara en påtvingad standardiseringsuppgift. Även om banktjänster på Internet förväntas ha utvecklats kraftigt fram till slutet av decenniet bör SEPA ta hänsyn till att många människor inte gärna använder sig av modern teknik. Å andra sidan kommer företagskunder lättare att anpassa sig till de nya SEPA-instrumenten. I många fall kommer dock deras krav att avvika från kraven från massbetalningsmarknaden (t.ex. vad gäller autogiro). Företagskunderna kommer att kräva att komplexiteten i gränssnittet mellan företagets interna processer och betalningsförmedlarnas skall uppmärksammas. De direkta kostnaderna för att ändra gränssnitt för att möjliggöra hantering av SEPA-instrument kan bli höga. Företagskunder kommer att se dessa kostnader som en värdefull investering bara om SEPA kan erbjuda dem möjligheter till affärsmässig strukturomvandling och utsikter till en möjlig harmonisering av inhemska tjänster i euroområdet. I det avseendet trycker företagen på för innovationer som möjliggör effektiv förbättring av deras interna processer. De som tillhandahåller SEPA-tjänster kommer att behöva säkerställa att så är fallet.

Slutligen, i övergången till europeiska lösningar, bör SEPA söka inspiration från de län-

der som utvecklat de mest effektiva betalningsinstrumenten. SEPA bör under inga förhållanden medföra en försämring av de tjänster som i dagsläget erbjuds kunderna.

1.1.5 SEPA KOMMER ATT BEHÖVA EN KOMMUNIKATIONSSTRATEGI

Införandet av eurosedlar och euromynt föregicks av en omfattande reklamkampanj i god tid före den verkliga introduktionen. I dagsläget är det bara en relativt liten grupp som känner till idén med SEPA. De flesta människor, offentliga myndigheter, affärsidkare och små och medelstora företag, ja t.o.m. många större företag är omedvetna om SEPA-processen. Bankväsendet kommer att behöva informera och utbilda sina kunder. Under 2006 kommer EPC att behöva utforma en kommunikationsstrategi och detta arbete kommer att ske tillsammans med olika intresseorganisationer (banker, användare och offentliga myndigheter). Informationskampanjen för den breda marknaden skulle med fördel kunna lanseras 2007 när genomförandefasen redan är på väg. Andra användargrupper behöver information tidigare. Företagskunder och programvaruföretag behöver information om nya tekniska standarder så tidigt som möjligt för att kunna utveckla den nödvändiga informations- och kommunikationsteknologin. För att ge användarna relevant information skulle EPC kunna upprätta en teknisk informationscentral.

Eurosystemet överväger att ta en mer aktiv roll för att främja migration under förutsättning att EPC kan hålla sina åtaganden och det finns starkt politiskt stöd för SEPA, vilket tydliggörs genom offentliga myndigheters vilja att använda SEPA:s betalningsinstrument.

1.1.6 SEPA KOMMER OCKSÅ ATT VARA TILL NYTTA FÖR BANKERNA

Ett antagande som ofta görs av både banker och andra är att fördelarna med SEPA kommer att uppstå främst genom lägre bankavgifter. SEPA kommer dock inte bara att påverka intäktsidan av betalningsverksamheten utan borde även förbättra kostnadssidan. Ett flertal undersökningar har visat att de intäkter som bankerna i

dagsläget genererar genom betalningsverksamhet varierar kraftigt från land till land. I och med SEPA kommer nationella gränser att suddas ut och samtidigt skapas ökad konkurrens. Detta kommer i sin tur att leda till en minskning av både intäkter och hanteringskostnader för bankerna. Dessutom kommer allmän och storskalig standardisering att resultera i bättre möjligheter att dela utvecklingskostnader och programvaruprodukter.

I dagsläget följer bankerna affärsmodeller som upprättades i det förgångna för att passa enskilda länders behov. För de banker som avser fortsätta att följa dessa affärsmodeller till varje pris kommer SEPA att framstå som ett projekt som ökar kostnaderna och minskar intäkterna. För de banker som justerar sina affärsmodeller för att möta de krav som uppstår till följd av europeisk integration och tekniska framsteg kommer SEPA att vara en möjlighet att skapa konkurrensfördelar.

För banksystemet som helhet kommer resultatet att bero på bankernas förmåga att minska sina kostnader för infrastruktur, upprätthållande av olika förfaranden för inhemska betalningar och betalningar i euroområdet eller den manuella hanteringen av vissa delar i betalningsförmedlingskedjan. Detta illustreras av att den nationella konsolideringen av marknadsinfrastruktur som skett under de senaste decennierna, med utgångspunkt i principerna om rationalisering och automatisering, har lett fram till affärsmodeller som fortfarande är lönsamma för bankerna. Samma utveckling borde gälla på euroområdesnivå, där det också finns ett affärsbehov av rationalisering och en högre grad av automatisering. Ur den aspekten kan investeringskostnaderna för SEPA-instrument och -procedurer betraktas som en affärsutveckling vilken tidigare enbart förekom i ett inhemskt perspektiv.

1.1.7 TIDSRAMEN FÖR SEPA-PROCESSEN LIGGER FAST

I vitboken från maj 2002 uppgav 42 europeiska banker och sammanslutningar för den europeiska kreditsektorn att fullständig övergång till

SEPA skulle vara genomförd i slutet av 2010. I mars 2005 uttryckte EPC sin övertygelse om att en kritisk massa av transaktioner skulle ha övergå till SEPA-betalningsinstrument 2010, och således skulle SEPA vara oåterkalleligt. Vissa banker och andra aktörer har ifrågasatt den tidsramen och hävdar att fullständig migration av nationella instrument och system till SEPA-instrument och -system redan 2010 är orealistiskt och att moderniserings- och integrationsprocessen på marknaden för massbetalningar kan behöva förlängas. Eurosystemet har ingående undersökt dessa invändningar och anser att *de flesta av SEPA-målen, så som de har definierats i den här rapporten, kan genomföras före slutet av 2010*. Denna tidsfrist sattes av bankerna 2002. Det är möjligt att vissa delar av projektet, och framför allt de som anknyter till ändringar i infrastruktur och den fullständiga utfasningen av nationella instrument, inte fullt ut kommer att uppnås före slutet av 2010. Men det är helt klart att övergången måste vara oåterkallelig och att utfasningen av nationella instrument borde vara långt framskriden i slutet av 2010. I den tredje lägesrapporten lade Eurosystemet fram ett förslag i vilket medborgare och kommersiella företag gavs möjligheten att använda paneuropeiska instrument även för inhemska betalningar redan den 1 januari 2008. Denna tidsfrist har accepterats av många banker och utgör nu en viktig milstolpe i SEPA-projektet.

1.1.8 SEPA-MÅLEN SKALL FOKUSERA PÅ UPPRÄTTANDE AV GEMENSAMMA STANDARDER OCH PROCEDURER

I den tredje lägesrapporten förutsåg Eurosystemet att konvergeringen av, den i dagsläget splittrade, infrastrukturen för clearing och avveckling till en integrerad europeisk infrastruktur skulle vara avslutad 2010. Eurosystemet tror inte längre att det är sannolikt att en fullt integrerad infrastruktur för clearing och avveckling kommer att ha slutförts 2010. Istället förutses ett förhållningssätt som är mer inriktat på samarbete mellan befintliga och nya infrastrukturer, vilket kommer att möjliggöra antagandet av gemensamma standarder för utbyte av betalningsorder mellan olika system

samt tillhandahålla nödvändiga plattformar för processande av SEPA-betalningar. Standardisering på det här området får därför inte fördröjas ytterligare och bör vara det primära målet för arbetet i syfte att underlätta driftskompatibilitet mellan olika infrastrukturer. Samarbete och driftskompatibilitet mellan infrastrukturer är en viktig fråga att ta itu med.

En konsolidering av befintliga infrastrukturer kommer att bidra till att minska produktionskostnaderna för betalningar och därför till fullt utnyttjande av sparmöjligheterna i SEPA. Varje system har sin egen investeringscykel. Följaktligen förväntar sig Eurosystemet att konsolidering kommer att ske progressivt när systemen står inför nästa investeringscykel. I det skedet borde ägarna till betalningssystemen (eller kortsystemen) noggrant överväga vilka möjligheter till konsolidering som erbjuds i euroområdet.

1.2 ARBETSMETODER

1.2.1 ÖVERGÅNGEN TILL SEPA MÅSTE DRIVAS SOM ETT PROJEKT

SEPA är ett viktigt europeiskt mål som vad gäller ambitioner, storlek och komplexitet är jämförbart med övergången till euro och införandet av eurosedlar och euromynt. Det skall alltså drivas som ett projekt med den grundlighet som krävs för ett sådant projekt. Till stora delar är övergången till eurosedlar och euromynt en källa till inspiration för hur projektet bör bedrivas.

SEPA kan bara lyckas om alla inblandade parter arbetar tillsammans för att uppnå målen och följer samma projektplan med avtalade milstolpar. SEPA-projektet är knutet till eurons införande men också till den gemensamma marknaden och Lissabonagendan, som är viktiga politiska och ekonomiska mål för Europeiska unionen. Mot den här bakgrunden bör slutmålen för SEPA klarläggas efter noggrant övervägande av samtliga parter förväntningar. Detta är det viktigaste syftet med denna rapport.

Hittills har Eurosystemet och Europeiska kommissionen på olika sätt givit vägledning till banksektorn (rapporter, tal, intervjuer etc.). I den här rapporten, som även diskuterats med Europeiska kommissionen, söker Eurosystemet göra denna vägledning tydligare och mer omfattande.

I linje med projektets principer skall de offentliga myndigheterna avstå från att ändra målen under projektperioden. Annars är risken att bankväsendet, som ju i huvudsak ansvarar för projektets genomförande, inte kan leverera i tid.

Det är bankväsendets ansvar att leverera SEPA-produkter och det är upp till bankerna att utveckla och upprätthålla genomförbara och lönsamma affärsmodeller som är förenliga med SEPA. Även om det är lätt att i teorin ge bankerna i euroområdet detta ansvar är det mycket svårt i verkligheten. Bankväsendet i euroområdet är en mycket heterogen grupp som består av tusentals banker med mycket olika affärsmodeller. Det finns banker med lokal, nationell eller internationell inriktning, banker som tillhandahåller tjänster till särskilt utvalda kunder för att inte nämna banker för speciella syften. Men även banker som är aktiva på internationell nivå och som förväntar sig att hantera ett ökande antal SEPA-betalningar, fruktar att om de är först med att gå över till SEPA kommer de att vara tvungna att bära en större andel av de inledande kostnaderna för att leverera SEPA-produkter utan att för den skull dra full nytta därav beroende på att efterfrågan från kunderna i början kanske är låg. Denna oro måste bemötas genom att säkerställa att bankerna i euroområdet migrerar till SEPA på ett konsekvent sätt.

EPC skapades 2002 för att vara den huvudsakliga samordnaren och det beslutande organet för bankväsendet i frågor som rör SEPA. Detta var, vilket redan understrukits av Eurosystemet i tidigare rapporter, ett viktigt steg. I linje med projektets principer är det viktigt att EPC bibehåller sin nuvarande roll, åtminstone tills projektet slutförts. Lösningar på nationell nivå

måste hittas för att säkerställa att de beslut som EPC fattar genomförs av *samtliga banker i euroområdet*.

1.2.2 ANVÄNDARNA MÅSTE BLI INVOLVERADE

För att underlätta acceptansen av SEPA-produkter hos slutanvändarna (se avsnitt 1.1.4) är det viktigt att involvera representanter för dessa grupper i projektet. Det vore bra om EPC kunde hitta vägar att bättre involvera konsumentorganisationer och representanter för detaljhandeln, små och medelstora företag och finanschefer i det här arbetet. Offentliga myndigheter behöver också bli mer engagerade.

1.2.3 OFFENTLIGA MYNDIGHETER UPPMANAS FÖREGÅ MED GOTT EXEMPEL

Offentliga myndigheter skickar och tar emot stora betalningsvolymerna för löner, sociala förmåner, skatter etc. Med tanke på SEPA:s politiska karaktär är det därför mycket viktigt att offentliga myndigheter föregår med gott exempel och är bland de första att använda SEPA. När offentliga myndigheter ställs inför valet mellan nationella betalningsinstrument och SEPA:s betalningsinstrument uppmanas de att använda sig av de sistnämnda, vilket även medför särskilda fördelar för dem. Eurosystemet avser att diskutera med de berörda statliga organisationerna hur den här processen kan inledas.

1.2.4 NATIONELL MIGRATION MOT SEPA MÅSTE VARA VÄLORGANISERAD

Ledtiden för att införa SEPA-instrumenten och ramverket för SEPA-kort är relativt kort. Följaktligen är Eurosystemet berett att underlätta den nationella övergången till SEPA och i det sammanhanget bygga vidare på de erfarenheter som samlades vid övergången till euron 2002.

Precis som vid övergången till kontanter i euro kommer det mesta av arbetet med migration att behöva utföras på nationell nivå. Även om slutresultatet är detsamma överallt i euroområdet så är utgångsläget inte detsamma. Det är viktigt att det finns en effektiv organisation på plats i varje land redan 2006. Representanter för alla berörda parter med intresse i SEPA,

dvs. banker, finanschefer, små och medelstora företag, affärsidkare, konsumentorganisationer och offentliga myndigheter och andra statliga organ bör vara involverade i SEPA-migrationen. De nationella centralbankerna kommer att underlätta den här processen. De nationella strukturer som ansvarar för övergången förväntas komma att identifiera vad som behöver migreras (instrument, kortsystem, standarder, affärspraxis, infrastruktur) och när detta måste ske för att klara de tidsfrister för SEPA som ges i den här rapporten och i EPC:s dokument. En detaljerad handlingsplan med konkreta och mätbara milstolpar behöver upprättas för varje fas i migrationsprocessen då en sådan plan gör det möjligt att fortlöpande övervaka utvecklingen.

Även om det mesta av arbetet avseende migration måste utföras på nationell nivå kommer det att behövas samordning på europeisk nivå. För att de första delarna av SEPA skall kunna vara klara 2008 behövs detaljerade funktionsplaner och checklistor på alla nivåer för samtliga instrument. Med tanke på projektets komplexitet är det viktigt att utvecklingen övervakas på ett regelbundet och strukturerat vis. Eurosystemet förväntar sig att EPC, som projektledare, påtar sig hela ansvaret för att definiera och införa ett sådant ramverk för övervakning för varje fas i migrationsprocessen, inklusive en detaljerad handlingsplan med konkreta och mätbara milstolpar. Därutöver är det EPC:s ansvar, i samarbete med de olika inblandade parterna (även de nationella centralbankerna när dessa driver automatiserade clearingcentraler (ACH)), att definiera klara och tydliga kriterier med hjälp av vilka en utvärdering kan göras av huruvida SEPA uppfyllts. Alla parter bör göra en bedömning av sin egen verksamhet och EPC bör uttala sig om alla utvärderingar.

Eurosystemet kommer även aktivt att övervaka övergången till SEPA och förväntar sig att nationella handlingsplaner för övergången är tillgängliga vid halvårsskiftet 2006.

2 SPECIFIKA MÅL FÖR SEPA-INSTRUMENT, INFRASTRUKTUR OCH STANDARDER SAMT VILKA FRAMSTEG SOM GJORTS FÖR ATT UPPFYLLA DEM

Under 2005 lade EPC och dess arbetsgrupper ned mycket arbete och resurser på att ta fram regelhäften för de två system som definierats av EPC – SEPA-kontoöverföringar och SEPA-autogiro. EPC definierade även ett ramverk för SEPA-kort. I september 2005 antog EPC de två regelhäften för SEPA-instrument för nationellt utlåtande och godkände ramverket för SEPA-kort. Samma månad upprättades ROC-kommittén (Roll-out Committee). Denna kommitté skall rapportera till EPC:s plenarförsamling och ansvara för ett antal förvaltningsfunktioner för systemet tills en permanent förvaltningsenhet har inrättats i juni 2006. Anslutningsavtal som fastställer det rättsliga ramverket för SEPA-system är också under utarbetande.

Regelhäften och ramverket för SEPA-kort är också ett viktigt framsteg för EPC. Det var många komplexa frågor som skulle lösas, mest beroende på att nationell praxis varierar kraftigt. Priset för att nå överenskommelser om regelhäften och ramverket för SEPA-kort är dock att de produkter som levereras i vissa fall är mycket grundläggande och skulle behöva kompletteras för att uppfylla de krav som ställs av användarna.

För att följa principerna om god projektledning uppmanar Eurosystemet EPC att godkänna regelhäften i mars 2006. Det är mycket viktigt för SEPA-projektet att bevara vad som redan uppnåtts och att dessa landvinningar inte ifrågasätts framöver. Eurosystemet uppmanar även EPC att identifiera de områden som kommer att erfordra framtida samarbete och som eventuellt kan leda till kompletteringar av regelhäften. Den här listan med punkter bör vara begränsad och en tydlig tidsfrist skall sättas för var och en av dem. I följande avsnitt i rapporten klagörs ett antal konkreta delmål och tidpunkt för när de förväntas vara avslutade. I rapporten understryks också vilka punkter

som Eurosystemet vill att EPC skall ta itu med under de kommande månaderna.

2.1 KONTOÖVERFÖRINGAR

MÅL

Slutmålet för SEPA på det här området är att alla transaktioner som rör kontoöverföringar i euroområdet sker i enlighet med SEPA:s system för kontoöverföringar så som det har definierats av EPC. Det här målet skall nås i två steg.

TIDSPLAN FÖR SEPA

Eurosystemet räknar med att *per den 1 januari 2008* kommer SEPA-kontoöverföringar i dess standardform, enligt EPC:s definition, och prioriterade kontoöverföringar att vara tillgängliga för kunder parallellt med nationella instrument och färdiga att användas både på det nationella och det gränsöverskridande planet. Standarder och gränssnitt som gäller för förhållande kund-till-bank samt bank-till-kund kommer också att ha utvecklats och gjorts tillgängliga för kunder.

I slutet av 2010 räknar Eurosystemets experter med att offentliga myndigheter, bolag och till viss del även allmänheten i stor utsträckning kommer att använda sig av SEPA-kontoöverföringar.

HUR LÅNGT HAR VI KOMMIT?

I regelhäftet för SEPA-kontoöverföringar, i den version som antogs för nationellt utlåtande av EPC i september 2005, definieras en enkel kontoöverföringstjänst för betalningar som inte är tidskritiska. Den kommer att säkerställa full närbarhet, garantera att det intakta beloppet krediteras mottagarens konto och sätter ingen gräns för värdet av betalningen.

I den aktuella versionen av regelhäftet skall hanteringstiden för överföringen inte överstiga tre bankdagar från det datum betalningsordern accepteras. I sitt senaste förslag till ett direktiv om betalningstjänster på den inre marknaden planerar Europeiska kommissionen att fastställa ett rättsligt krav som skulle minska den

2 SPECIFIKA MÅL
FÖR SEPA-INSTRUMENT,
INFRASTRUKTUR OCH
STANDARDER SAMT
VILKA FRAMSTEG SOM
GJORTS FÖR ATT
UPPFYLLA DEM

maximala hanteringstiden till en bankdag (D+1) 2010. Eurosystemet kommer att studera förslagens genomförbarhet, vilket dock kan komma att kräva stora investeringar av banksektorn i vissa EU-länder. Även om förslaget till direktiv ännu inte godkänts av EU-rådet och Europaparlamentet uppmanar Eurosystemet EPC, i ljuset av ovanstående, att noga studera möjligheterna att modifiera specifikationerna i SEPA-kontoöverföringen före det slutgiltiga antagandet i mars 2006. Detta i syfte att undvika osäkerhet avseende målen med SEPA på det här området.

Eurosystemet har, i sin analys av regelhäftet för SEPA-kontoöverföringar, påpekat ett antal punkter som EPC omgående bör definiera för att komplettera den bastjänst som definieras i regelhäftet.

För det första behövs ett system för *prioriterade kontoöverföringar med avveckling samma dag* för betalningar som kunderna bedömer som brådskande. Detta system skall inte vara upphovsrättsskyddat utan styras via en öppen standard., Systemet skall inte heller vara avpassat efter en specifik infrastruktur utan göras tillgängligt för alla intresserade banker. För att tillgodose dessa krav bör ett prioriterat system för kontoöverföringar godkännas av EPC, som också skall övervaka genomförandet. Bankerna kan själva bestämma om de önskar erbjuda den här tjänsten eller inte. Standarden för prioriterade kontoöverföringar skall utvecklas i nära samarbete med de leverantörer av infrastruktur som kan komma att hantera processen i framtiden.

För det andra skall, i enlighet med tydliga önskemål från företagens finanschefer, liknande standarder för överföringar *kund-till-bank samt bank-till-kund* utvecklas. Dessa skall, som del av affärsregler och datamodeller, ge möjligheten att inkludera *strukturerad betalningsreferensinformation och en kod för automatiserad avstämning* av tillräcklig längd för att en fullständigt automatiserad hantering, STP, skall bli möjlig. I detta hänseende uppskattar Eurosystemet att EPC vid plenarför-

samlingen i december 2005 förklarade sig beredd att arbeta i den riktningen och samarbeta med finanschefer i företag. Det skulle också vara bra för bankerna att kunna erbjuda en förklarad version av en sådan standard till de kunder som föredrar att fortsätta använda pappersbaserade blanketter för kontoöverföring. EPC uppmanas undersöka möjligheten att utveckla en SEPA-standard för en pappersbaserad kontoöverföringsblankett (samt den motsvarande webbaserade blanketten) för användning vid paneuropeiska kontoöverföringar (fr.o.m. 2008) så att en utveckling av landsspecifika standarder undviks. Det arbete som påbörjades inom det här området för ett par år sedan bör fortsätta. Avsikten är dock inte att stimulera användningen av pappersbaserade tjänster. Sådana bör gradvis ersättas med mer effektiva elektroniska tjänster men det faktum att många bankkunder använder sig av sådana är en realitet som måste beaktas.

2.2 AUTOGIRO

MÅL

Slutmålet för autogiro är att samtliga transaktioner via autogiro i euroområdet görs i enlighet med SEPA:s system för autogiro, enligt EPC:s definition. Detta system kan tillhandahålla olika lösningar anpassade till olika kundbehov, t.ex. transaktioner mellan företag och konsumenter och mellan olika företag. Systemet kan dessutom tillhandahålla olika möjligheter för hantering av medgivanden för att kunna anpassas till olika vanor inom SEPA-området.

TIDSPLAN FÖR SEPA

SEPA:s bassystem för autogiro beräknas vara helt driftsklart den *1 januari 2008* och kunna användas för transaktioner mellan företag och konsumenter och mellan olika företag. Möjliga tilläggstjänster, vilka för närvarande utreds, bör bli tillgängliga 2008.

EPC uppmanas undersöka eventuella problem med att ha två system för autogiro, ett nationellt och ett SEPA-system, efter *2010* (med olika rättigheter och skyldigheter för kunder,

t.ex. villkor för när en order kan återkallas och hantering av medgivanden).

Datum för slutförande av övergången från befintlig nationell autogirosystem till SEPA:s system för autogiro bör ske i de nationella migrationsplanernas regi.

HUR LÅNGT HAR VI KOMMIT?

SEPA:s regelhäfte för autogiro antogs av EPC i september 2005 för nationellt utlåtande. Målet med regelhäftet är att lägga fram en komplett uppsättning affärsregler, praxis och standarder som skall styra SEPA:s autogirosystem. Det innehåller följaktligen bestämmelser om systemets omfattning, de deltagande parternas roll och ansvar, affärsregler och driftsregler samt regelverk och avtalsramar.

En större svårighet som EPC fick lösa inför utarbetandet av SEPA:s regelhäfte för autogiro var att nationell praxis för hantering av medgivanden skiljer sig kraftigt från land till land vad gäller villkor för löptid, ändring och återkallande. I vissa länder ger betalaren medgivandet direkt till betalningsmottagaren och banksektorn är inte involverad i hanteringen av medgivanden. I sådana länder har betalaren omfattande rättigheter att avvisa autogirotransaktionen. I andra länder ger betalaren medgivandet till sin bank, antingen direkt eller genom betalningsmottagaren. SEPA-autogiro ligger närmare den första modellen. I den nationella remissrundan som initierades av EPC i slutet av 2005 framkom emellertid att användarna i ett flertal länder inte kände sig väl till mods med den valda modellen. Följaktligen beslutade EPC i december 2005 att undersöka om ytterligare procedurer för hantering av medgivanden skulle kunna införas. Resultaten skall presenteras på EPC:s plenarförsamling i september 2006 och det är möjligt att EPC kommer att utöka det nuvarande systemet med ytterligare valmöjligheter.

Det är tydligt att det autogirosystem som föreslås av EPC passar framför allt massbetalningar från konsumenter till företag, allmännyttiga företag eller offentliga myndigheter (t.ex. el-

räkningar eller skattebetalningar). Systemet är mindre lämpligt för transaktioner mellan olika företag, vilka normalt erfordrar andra parametrar (t.ex. kortare tid under vilken betalningen kan återkallas och kortare utförandetid). I december 2005 gick EPC med på att undersöka möjligheten att definiera varianter i systemet som bättre skulle passa den här betalningskategorin. Eurosystemet uppmuntrar EPC att fullfölja uppdraget i syfte att hitta en lämplig lösning för företagskunder. Det är emellertid viktigt att valmöjligheten står öppen för både betalningsmottagaren, som kan erbjuda sina kunder en eller flera valmöjligheter, och för betalaren, som kan besluta att acceptera dessa eller inte. Detta innebär att banksektorn måste kunna hantera samtliga lösningar och de nationella planerna för genomförande skall inte förhindra användandet av någon lösning.

Slutligen, under utvecklingen av SEPA:s regelhäfte för autogiro har Eurosystemet gång på gång poängterat att ett grundläggande mått på framgång för det nya systemet är i vilken utsträckning *betalarnas banker kan nås* av en transaktion per SEPA-autogiro. Detta kräver att samtliga banker i euroområdet kan ta emot autogiroinstruktioner från betalningsmottagarnas banker med hjälp av det nya systemet och de nya standarderna. Den nuvarande versionen av regelhäftet ger ingen information om hur full nåbarhet kan uppnås. EPC uppmanas ta itu med den här frågan utan dröjsmål, senast i september 2006, för att säkerställa att alla relevanta steg har vidtagits innan SEPA erbjuds till alla användare i januari 2008.

2.3 KORTBETALNINGAR

MÅL

Kortbetalningar är lätta att använda för användarna och relativt billiga att hantera för banksystemet. Fördelarna med kortbetalningar är särskilt stora vid direktbetalning (face-to-face payments) där alternativen annars skulle vara kontanter eller, i vissa länder, checkar. Målet med SEPA för kort är att begreppet inhemska tjänster i framtiden skall avse tjänster i euroområdet i stället för på nationell nivå. *Slutmå-*

2 SPECIFIKA MÅL
FÖR SEPA-INSTRUMENT,
INFRASTRUKTUR OCH
STANDARDER SAMT
VILKA FRAMSTEG SOM
GJORTS FÖR ATT
UPPFYLLA DEM

let för SEPA-projektet är på det här området följaktligen att underlätta utvecklingen av kortbetalningar, sett både ur ett utbuds- (banker) och ett efterfrågeperspektiv (kortinnehavare, affärsidkare) i hela euroområdet, utan att det inom SEPA görs någon åtskillnad mellan nationella och gränsöverskridande betalningar. Med dagens nationella kort (för debitering) kan kortinnehavare betala överallt i det egna landet utan geografiska begränsningar. Framtida inhemska kort bör kunna användas för betalning inom hela euroområdet. Således måste de nationella kortsystemen hitta ett sätt att utvidga sina nätverk så att deras kort accepteras inom hela euroområdet. Varje kortinnehavare bör kunna använda sitt kort i vilken uttagsautomat eller vilket försäljningsställe som helst (så länge banken eller affärsidkaren accepterar den sortens kort) till en överkomlig kostnad och utan diskriminering på grund av utfärdarland. En affärsidkare skall också ha rätt att välja att anlita vilken inlösande bank som helst i vilket land som helst inom euroområdet. Om ett kortsystem inför en mellanbanksersättning bör det inte göras någon skillnad i avgift på grund av geografiska faktorer.

TIDSPLAN FÖR SEPA

Eurosystemet räknar med att fr.o.m. den 1 januari 2008 kommer

- alla tekniska och kontraktsmässiga bestämmelser, affärspraxis och standarder som resulterat i en nationell segmentering av euroområdet att ha utvecklats,
- lämpliga tekniska och avtalsmässiga bestämmelser, affärspraxis och standarder att ha definierats (framför allt tekniska standarder för kort, teknisk verifikationsutrustning (försäljningsställe och uttagsautomater, processplattformar etc.) för att säkerställa driftskompatibilitet och alltså även flexibilitet och oberoende i valet av tjänsteleverantör,
- mellanbanksersättning (om den måste tas ut) att grundas på en transparent, kostnadsbaserad metod som skall ha

definierats och inlämnats för godkännande till Europeiska kommissionen,

- en omfattande strategi att ha utvecklats för att minska kortbedrägerier, framför allt i gränsöverskridande sammanhang.

Slutmålet för SEPA bör ha nåtts i slutet av 2010. Alla kortsystem skall då uppfylla EMV-standarderna, inklusive användningen av PIN-koder. Kortinnehavare och affärsidkare kommer bara att erbjudas två typer av tjänster: en inhemsk tjänst, samma för hela euroområdet, och en internationell för kortinnehavare som använder sina kort utanför euroområdet.

HUR LÅNGT HAR VI KOMMIT?

Ramverket för SEPA-kort, i den version som antogs av EPC i september 2005, har som syfte att skapa en miljö i vilken det varken finns tekniska, rättsliga eller affärsmässiga hinder som hindrar intressenter (kortsystem, kortinnehavare, utfärdare av kort, inlösare och affärsidkare) från att använda eller tillhandahålla korttjänster oberoende av gränser inom euroområdet. Med tanke på att kortöverenskommelsen har ingåtts mellan nationella bankgrupper verksamma i länder med mycket annorlunda kortsystem kan ramverket för SEPA-kort ses som en mycket stor bedrift. Detta ramverk är dock relativt allmänt och lämnar allt för stort utrymme för tolkning. Eurosystemet förväntar sig att EPC skall definiera uppfyllandekriterier som skall användas för att certifiera huruvida ett system uppfyller ramverket för SEPA-kort. Detta skulle hjälpa både EPC och Eurosystemet att övervaka framstegen mot slutmålet för SEPA-kort.

Kortsystem är en del av marknadsinfrastrukturen. Deras funktion är baserad på mycket betydande stordriftsfördelar och nätverkseffekter. Följaktligen är det, vilket förklarats i avsnitt 1.1.8, nödvändigt att konsolidera SEPA även om det sker relativt långsamt. Det är viktigt att den framtida europeiska modellen ger en mycket hög grad av effektivitet.

I dagsläget finns det i varje land i euroområdet åtminstone ett nationellt kortsystem som i allmänhet erbjuder en hög servicenivå till ett rimligt pris. De flesta banker är dessutom ofta knutna till åtminstone ett internationellt system för transaktioner utanför det egna landet. För att förverkliga denna framgångsrika modell inom euroområdet erfordras inrättandet av europeiska system som skulle tjäna delar av eller hela SEPA, tillsammans med tillgång till internationella kortsystem för paneuropeisk täckning eller transaktioner utanför regionen. Internationella kortsystem skulle kunna vara bland dessa system för euroområdet under förutsättning att de istället för den nuvarande kombinationen av nationella och internationella betalningar, kunde erbjuda en kombination av transaktioner inom och utanför euroområdet.

Andra lösningar för att uppfylla SEPA-målen skulle kunna erbjudas av ett eller flera av existerande nationella system, eller genom allianser mellan befintliga kortsystem (både nationella och internationella).

Eurosystemet uppskattar fördelarna med de olika valmöjligheterna och kommer med stort intresse att följa både bankernas och kortsystemens planer. Eurosystemet utgår dock från att valmöjligheter bara kan införas i slutet av 2010 om standarder för driftskompatibilitet snabbt görs tillgängliga och på så vis möjliggör en sänkning av genomsnittskostnaderna för korttransaktioner. I det här sammanhanget förväntar sig Eurosystemet att banker och kortsystem tar hänsyn till andra intressenters synpunkter, framför allt affärsidkare och konsumentorganisationer, för att underlätta lösningar som är bra för alla inblandade och inte bara för banksektorn. Eurosystemet räknar i själva verket med att SEPA kommer att minska de genomsnittliga transaktionskostnaderna och skulle se mycket negativt på alla försök att orättfärdigt höja nivån på de avgifter som i dagsläget tas ut på det nationella planet.

De internationella kortsystemen kommer att spela en central roll i konsolideringsprocessen.

Bankväsendet kommer att förlita sig på dem för att kunna erbjuda tjänster utanför euroområdet av samma höga kvalitet som för de gränsöverskridande tjänster som erbjuds i dagsläget. De kommer också att ha möjligheten att erbjuda en tjänst för euroområdet, antingen enskilt eller i allianser med andra. Eurosystemet uppmanar de internationella kortsystemen att inte utnyttja sin unika ställning för betalningar utanför euroområdet i syfte att artificiellt främja sin konkurrensställning i euroområdet. De nationella kortsystemen uppmanas att försöka samordna sina verksamheter så att kunder inom hela euroområdet får tillgång till en tjänst som är lika enkel, effektiv och billig som den nuvarande nationella tjänsten.

I ramverket för SEPA-kort hänvisas i stor utsträckning till standardisering, om än i relativt allmänna termer. Vad gäller bedrägeribekämpning ges en eloge till strävandet att uppnå full efterlevnad av EMV i slutet av 2010. Antagandet av enhetliga EMV-specifikationer är en förutsättning för att fullt ut lyckas på det här planet. Detaljerade arbetsplaner för att utveckla och implementera *standarder för varje fas i kortbetalningar* och för att bekämpa andra *typer av bedrägeri* än de som täcks av EMV saknas dock fortfarande.

Förutom regelverket för SEPA-kort har EPC ägnat resurser åt en undersökning om kortbedrägerier, *SEPA Card Fraud Database Opportunity and Feasibility Study*. Eurosystemet välkomnar detta initiativ. En databas för information om kortbedrägerier kommer att ge bankerna tillgång till information om nivån av bedrägerier som affärsidkare utsätts för. Databaser av det här slaget erbjuds ofta av enskilda kortsystem. Som ett vapen i kampen mot bedrägerier skulle det helt klart vara värdefullt med en sådan databas på euroområdesnivå under förutsättning att den vilar på rättslig grund och är baserad på objektiva kriterier. Eurosystemet är berett att diskutera frågan med EPC.

Regelverket för SEPA-kort är också relativt vagt vad gäller *mellanbanksättning*. Eurosystemet har förståelse för att ett antal garan-

tier måste inrättas när bankväsendet kollektivt behandlar den här frågan och att detta kan vara känsligt ur konkurrenshänseende. Det är dock viktigt att nå framgång på det här området. Regelverket för SEPA-kort bör kompletteras med principer för mellanbanksersättning. Eurosystemet konstaterar att regelverket för SEPA-kort tillåter upprättande av avtal om mellanbanksersättning inom geografiska delgrupper av medlemmar i kortsystem. Eurosystemet uppmanar EPC att ta den här bestämmelsen under övervägande eftersom differentiering enbart på geografiska grunder inte överensstämmer med tanken bakom SEPA. Om mellanbanksersättning skall tas ut bör den i vilket fall som helst spegla en minskning i hanteringskostnader för kortbetalningar i SEPA.

2.4 KONTANTER, CHECKAR OCH ANDRA INSTRUMENT FÖR MASSBETALNINGAR SOM INTE OMFATTAS AV SEPA

Även om medborgare i euroområdet levit i ett gemensamt betalningsområde vad gäller kontanter sedan 1 januari 2002, och använder samma eurosedlar och euromynt, kännetecknas systemet för kontantförsörjning i euroområdet av förekomsten av ett flertal nationella infrastrukturer baserade på olika affärsmodeller. Följaktligen finns det för kreditinstitut och andra som professionellt hanterar kontanter ännu inget gemensamt område för kontanter i euro, SECA (Single Euro Cash Area). Det krävs harmonisering på det här området eftersom kontanter är och troligen kommer att fortsätta vara det mest använda betalningsinstrumentet.

Eurosystemet och EPC har påbörjat konstruktiva diskussioner om hur större harmonisering kan uppnås av de nationella centralbankernas hantering. Syftet är att upprätta likvärdiga villkor där basfunktioner som utförs av de nationella centralbankerna är utbytbara.

Eftersom tredjepartsaktörer spelar en viktig roll i arbetet med att effektivisera kontanthandlingen identifierar SECA-regelverket ett antal goda exempel som bankerna bör ta hänsyn till när de lägger ut en del av sin kontanthante-

ring på entreprenad. Regelverket föreslår även en dialog med tredjepartsaktörer i frågor av gemensamt intresse, framför allt för att ta gemensamma initiativ mot euroförfälskningar, att identifiera sätt att begränsa de samhällsekonomiska kostnaderna för kontanter samt att skapa enighet i frågor om standardisering. Vad gäller det senare har ett antal standarder redan levererats (gemensamma definitioner för användbara och oanvändbara eurosedlar) medan andra fortfarande inte har fått någon lösning, t.ex. paketering av sedlar och mynt och säkerhetsföreskrifter för kontanttransporter med *utbytbart* som det viktigaste målet.

Checkar och andra betalningsinstrument som inte omfattas av SEPA kommer inte att användas gränsöverskridande inom euroområdet. Dessa instrument kommer så småningom att försvinna när användarna inser att andra betalningstjänster ger bättre service. De nationella bankerna i euroområdet förväntas per den 1 januari 2008 ha implementerat en strategi för att främja användandet av alternativa elektroniska betalningsmetoder vilka minskar korssubventionerna och ger kunderna, transparenta priser. I slutet av 2010, när SEPA-instrumenten har accepterats av kunderna, kommer användandet av checkar och andra betalningsinstrument som inte omfattas av SEPA med största sannolikhet att minska kraftigt (det är dock möjligt att nationella betalningsinstrument för vilka det saknas SEPA-alternativ fortsätter att existera så länge det finns en efterfrågan på dem). Eftersom användandet av betalningsinstrument som inte omfattas av SEPA varierar kraftigt från land till land är det underförstått att processen kommer att övervakas på nationell nivå och att EPC inte kommer att vara involverat.

2.5 INFRASTRUKTURER FÖR CLEARING OCH AVVECKLING AV MASSBETALNINGAR

MÅL

Slutmålet för SEPA på det här området kan delas upp i tre delar. För det första måste systemen för massbetalningar kunna hantera SEPA-instrumenten och vara helt driftskompatibla.

För det andra bör befintliga marknadsinfrastrukturer konsolideras för att kunna dra nytta av stordriftsfördelar. För det tredje bör modern teknik möjliggöra ytterligare kostnadssänkningar. Man räknar med att antalet infrastrukturer för clearing och avveckling av massbetalningar samt de kostnader som rör dessa tjänster kommer att minska avsevärt. Eurosystemet håller dock med bankerna om att den här processen bör vara marknadsdriven, vilket kan vara tidskrävande och att processen eventuellt inte kommer att vara avslutad i slutet av 2010.

TIDSPLAN FÖR SEPA

Eurosystemet räknar med att per den 1 januari 2008 kommer alla infrastrukturer för massbetalningar som fortfarande existerar att kunna hantera både ”gamla” nationella instrument och ”nya” SEPA-instrument. Detta betyder att de måste kunna ta emot och hantera betalningar som görs via paneuropeiska instrument samtidigt med nationella betalningar. I praktiken betyder det att under en övergångsperiod kommer massbetalningssystemen att behöva hantera både paneuropeiska och nationella standarder samtidigt som en sammanslagning av de två skall genomföras. Förmågan att hantera paneuropeiska betalningsinstrument är en förutsättning för att dessa instrument skall bli tillgängliga för kunderna 2008.

I slutet av 2010 kommer samtliga infrastrukturer för clearing och avveckling av massbetalningar i euroområdet att kunna hantera SEPA-instrument inom euroområdet. För att nå det målet måste de vara helt driftskompatibla, vilket betyder att de måste kunna byta betalningsuppdrag, direkt eller indirekt, med vilken bank som helst i euroområdet.

HUR LÅNGT HAR VI KOMMIT?

För att infrastrukturer för clearing och avveckling av massbetalningar i euroområdet lättare skall acceptera SEPA undersöker EPC för närvarande inrättandet av ett ramverk för utveckling av infrastrukturer för clearing och avveckling av massbetalningar i SEPA, inklusive principer för att uppfylla kraven i SEPA-systemet. Eurosystemet uppmuntrar arbetet

inom det här området som är en följd av den förskjutning av fokus som identifierades 2005. I enlighet med vad som skrevs i den tredje lägesrapporten välkomnade bankerna, som användare eller delägare av befintliga infrastrukturer för clearing och avveckling av massbetalningar, inledningsvis idén med en paneuropeisk automatiserad clearingcentral (PEACH). Detta skulle ha krävt att bankerna stängde sina system och flyttade till andra infrastrukturer eller att de omvandlade dokumenterade och effektiva nationella arrangemang till PEACH. Under 2005 blev det allt tydligare att ett tredje alternativ övervägdes eftersom ett antal nationella automatiserade clearingcentraler (ACH) förklarade att de ämnade bli SEPA-kompatibla utan att för den skull nödvändigtvis omvandla sig till en PEACH. Under förutsättning att kraven för SEPA-kompatibilitet är vettigt formulerade och att det inte föreligger några hinder för en öppen och rättvis konkurrens mellan PEACH-leverantörer och SEPA-kompatibla infrastrukturer (dvs. ingen korssubventionering mellan hanteringen av nationella instrument och SEPA-kompatibla instrument) ser Eurosystemet inga problem med detta mer öppna tillvägagångssätt. Eurosystemet kommer att uppmuntra övergång från nationella till SEPA-kompatibla infrastrukturer samt upprättandet av ytterligare PEACH-leverantörer för att skapa den nödvändiga konkurrensen på marknaden.

För att befintliga infrastrukturer för massbetalningar skall bli SEPA-kompatibla måste de kunna skicka och ta emot betalningar till och från alla banker i euroområdet, direkt eller indirekt genom förmedlande banker eller genom länkar mellan infrastrukturer. En förutsättning för länkar mellan infrastrukturer är att gemensamma standarder antas för utbyte av betalningsorder mellan systemen. Utan standardiserade meddelandeformat och identifikationskoder för banker och kunder, skulle behovet av manuellt arbete göra processen både långsammare och dyrare. Den här processen liknar mycket upprättandet av länkar mellan system för bruttoavveckling i realtid som möjliggjorde skapandet av Target-systemet. Eurosystemet

met uppmanar därför infrastrukturer för clearing och avveckling av massbetalningar i euroområdet, i centralbanksregi eller privat regi, att upprätta ett lämpligt forum för att diskutera hur full driftskompatibilitet kan uppnås.

När väl gemensamma meddelande- och datastandarder finns på plats bör ingen infrastruktur kunna vägra upprätta en länk till andra infrastrukturer. Transaktioner mellan infrastrukturer skulle kunna avvecklas i Target2. Vidare bör de nuvarande geografiska begränsningarna för tillträde till infrastrukturer undanröjas. Samtidigt bör också krav på att vissa typer av betalningar skall hanteras i särskilda infrastrukturer försvinna. Eliminering av begränsningar för åtkomst och tillträde innebär också att finansinstitut bör ha möjlighet att välja vilken betalnings- och avvecklingsinfrastruktur de vill använda, baserat på service och pris. Full transparens vad gäller service och priser måste därför garanteras. På det hela taget väntas trycket från marknaden med tiden reducera antalet infrastrukturer, särskilt i slutet av investeringscykeln när systemens ägare eller användare kanske inser att de kan hitta bättre lösningar någon annanstans i euroområdet.

2.6 STANDARDER

En verklig framgång för EPC vad gäller organisationsstyrning har varit att inordna European Committee for Banking Standards under EPC:s ansvar. Denna ändring var nödvändig för att effektivisera bankväsendets standardiseringsarbete.

För att betalningar inom SEPA skall vara effektiva är det viktigt att end-to-end-standarder fastställs så att nivån av automatiserad hantering (STP) maximeras. I det avseendet är antagandet av meddelandestandarder en viktig framgång. EPC har i princip beslutat att välja ISO 20022 – UNiversal Financial Industry message standard (UNIFI), och ett språk baserat på XML. EPC har undertecknat ett samförståndsavtal med SWIFT i enlighet med vilket SWIFT ansvarar för utvecklingen av meddelanden för SEPA:s system för kontoöverfö-

ringar och SEPA-autogiro. Definitionen av SEPA:s datamodell, beslutet att rekommendera användningen av UNIFI-meddelanden i kund-bank-relationer samt utarbetandet av riktlinjer för implementering av användning av dessa är också positiva steg i rätt riktning. Viktigt är, vilket EPC också uttryckt, att SEPA:s datamodell medger införande av mervärdetjänster utöver bastjänsterna. Standarderna för korttransaktioner ligger inte utanför EPC:s område utan ingår i förväntningarna för 2008, se avsnitt 2.3.

Det är också viktigt att snarast avsluta arbetet med de två återstående frågorna; identifieringsbegrepp i SEPA-betalningsmeddelanden (enbart IBAN eller även BIC (Bank Identifier Code)) samt säkerhetsstandarder för betalningstransaktioner.

Den utbredda användningen av IBAN och BIC är en stor framgång för det europeiska bankväsendet. Det råder dock fortfarande osäkerhet om kunderna kan använda sig av enbart IBAN eller om de även måste använda BIC. EPC uppmanas klargöra detta, helst före juni 2006, för att underlätta kommunikationen med användarna. Eurosystemet välkomnar det arbete som EPC:s arbetsgrupp för infrastruktur, teknik och standarder (Operations Infrastructure and Technology Standards Support Group) lagt ned för att hitta långsiktiga lösningar för bank- och kundidentifiering samt betalningsrutiner. Eurosystemet poängterar framför allt behovet av att förenkla bank- och kundidentifiering i syfte att uppnå en långsiktig lösning men samtidigt undvika alltför stora förändringar för kunderna.

Eurosystemet välkomnar dessutom det arbete som påbörjats av SPTF (Security of Payment Task Force). Det är viktigt att säkerheten från användare till användare (end-to-end) i de betalningsöverföringar som görs med SEPA-instrument (dvs. kort, kontoöverföringar och autogiro) garanteras hela vägen på ett harmoniserat sätt, baserat på bästa praxis och standarder. För kort innebär detta att EPC identifierar säkerhetsstandarder som täcker alla steg i trans-

aktionsprocessen (se avsnitt 2.3) och att dessa standarder införs på ett harmoniserat sätt och blir del av regelverket för SEPA-kort. För kontoöverföringar och autogiro välkomnas särskilt beslutet av EPC:s arbetsgrupp, SPTF, att göra en inventering av nationell säkerhetspraxis i kund-till-bank-området. Om denna skulle visa att det inte föreligger några större skillnader mellan de europeiska länderna kommer den praxis som identifierats som den bästa att beaktas för användning inom ramen för SEPA. Om stora skillnader upptäcks kan EPC emellertid komma att arbeta fram en gemensam nivå för säkerhetspraxis. Oavsett utfall bör resultatet återspeglas i de relevanta systemen för betalningsinstrument. Dessutom bör EPC granska driftskompatibiliteten för säkerhetsutrustning och elektroniska dokument med fokus inriktat på elektroniska signaturer. Målet bör vara att tillgängliggöra en uppsättning bästa praxis och standarder för SEPA-betalningsinstrument för införande snarast möjligt, senast 2010.

Vad gäller driftskompatibilitet för kortsystem och massbetalningsinfrastrukturer uppmanar Eurosystemet EPC att snarast påbörja det tekniska arbetet och däribland definitionen av gemensamma avvecklingsprocedurer för dessa enheter.

**2 SPECIFIKA MÅL
FÖR SEPA-INSTRUMENT,
INFRASTRUKTUR OCH
STANDARDER SAMT
VILKA FRAMSTEG SOM
GJORTS FÖR ATT
UPPFYLLA DEM**

BILAGA

LISTA ÖVER FÖRKORTNINGAR

ACH	automatiserat clearinghus (girocentral)
ATM	automated teller machine (uttagsautomater eller bankomater)
BIC	Bank Identifier Code
EMV	Europay International, MasterCard International, Visa International
EPC	European Payments Council
EU	Europeiska unionen
IBAN	Internationellt bankkontonummer (International Bank Account Number)
IT	Informationsteknik
NCB	Nationell centralbank
PEACH	Paneuropeiskt automatiserat clearinghus (girocentral)
PIN	Personligt identifikationsnummer
POS	kortterminal (point of sale)
ROC	ROC-kommittén (Roll-out Committee) (inom EPC)
SECA	gemensamt område för kontanter i euro (Single Euro Cash Area)
SEPA	gemensamt betalningsområde för euro (Single Euro Payments Area)
SMF	små och medelstora företag
SPTF	Security of Payment Task Force (inom EPC)
SWIFT	Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication
Target	Target (Transeuropeiskt automatiserat system för bruttoavveckling av expressbetalningar i realtid)
UNIFI	ISO 20022 – UNiversal Financial Industry message standard

